

PŁYWAJĄCY (37) *part praes act*

plywajacy (35), **plywajac** (2); *plywajac* (1) *BierEz*; *plywajacy* : *plywajac FalZioł* (9:1).

a *jasne*.

sg m N *plywajacy* (3). ◊ *A* *plywajacy* (2). ◊ *fN* *plywajaca* (3). ◊ *G* *plywajac(e)j* (1). ◊ *D* *plywajac(e)j* (1). ◊ *A* *plywajaca* (2), *plywajac* (1); *plywajaca* (1) *OrzQuin*; *plywajaca* : *plywajac FalZioł* (1:1). ◊ *n N* *plywajac(e)* (1). ◊ *G* *plywajac(e)go* (1). ◊ *pl N m pers* *plywajacy* (2). *subst* *plywajac(e)* (9). ◊ *G* *plywajacych* (6), *plywajac* (1) *BierEz*. ◊ *A m an* *plywajac(e)* (*cum sb: wieloryby*) (1). *subst* *plywajac(e)* (2). ◊ *L* *plywajacych* (1).

Sł stp s.v. pływac, *Cn s.v. pływacz oraz pław abo ruch wodny*, *Linde także XVIII w. s.v. pływać*.

1. *Poruszający się po powierzchni wody lub w wodzie; natatilis Murm, Mącz, Calep, Cn; reptans in aqua PolAnt; natans Modrz; flutans, flutus Cn* (21) : *Rzekł iey [rybak szczone]/ [...] Wolę cię mąłą trzymać/ Niż dzieśięć wielkich pływaiac. BierEz H4; Animal natatile, ein thier das schwimbt Zwyrzę pływające. Murm 44; Mącz 248c [2 r.], 459a; BudBib c2v [2 r.]; Ztąd potem popásienie łak gwałtowne wydźieranie zboża y zwierząt/ tak czwornogich/ iako też pływaiacych ModrzBaz 142; Calep 188b, 701a.*

Wyrażenia: »brzuchem wzgorę pływajacy« (1): *Nautilus*, *Nieyaki* rodzaj ryb brzuchem wzgorę pływających. *Mącz 243a.*

»jako łodka [po czym] pływająca« (1): *ten kościół święty ielzche od początku światá: prawie iako łodka po nawálnościach morskich pływaiacza iest ná dziwne trudności á niebefpieczeństwá wytáwiony LubPs A4.*

»po morzu, w morzu pływajacy« (1:1): [*Bóg ma chwałę*] y od wślytkiego wmorzu pływaiacego ftworzenia. *RejPs 101v; Abowiem máłocby pomogło choćbyś widział Etnę pałaiaca/ rzeki byłtrze ciekaca/ morzá ony frodze burzliwe/ Wieloryby po nich pływaiace RejZwierc 20v.*

»pływajacy w wodach« (1): *A thákować iest wítawá około Zwierząt/ Ptakow/ y około wśzech rzeczy żywych pływaiacych w wodách [quae reptat in aquis] BibRadz Lev 11/46.*

W wyjaśnieniu przenośni [po czym] (1): Pewnieć nic inego nie figurowála tá łodka pływaiaca po tym márnym á burzliwym morzu/ iedno Kościół iego święty RejPos 176v.

a. Podróżujący po wodzie okrętem, łodzią itp.; navigans JanStat (5) :

plywajacy po czym (1): *Izem tedy dla Szypprow nálzych Polłkich y dla wćiechy pływaiacych po Wiśle/ nápiłal tego Flilá KlonFlis B.*

plywajacy którędy (1): *tak rzeki fą zámknioné Iázy gęstemi/ y płoty: iz Kupcy pływaiacy támtędy pływac nie mogá. SarnStat 917.*

Wyrażenie: »w niebezpieczeństwach morskich pływajacy« (1): *Drudzy niemocámi ociążeni. Drudzy w niebefpieczeństwach morskich pływaiacy. LubPs Y4.*

Przen (1) :

plywajacy po czym (1): *Druga przyczyná/ iz fie ten Pan temu fwemu tak wdzięcznemu kościółowi á tey łodce fwey/ po dziwnych nawálnościach światá tego pływaiacey/ tak fie w niebefpieczeństwiech iego topić á kołyłac dopułzcza. RejPos 49v.*

[*plywajacy w czym*: I Polacy narod w Slácheckich wolnościach okwiecie pływaiący (ále nam trzebá oftrożnie żeglować/ byľmy w niey nie vtonęli) tákowey by rzeczy [tj. *wyboru nieodpowiedniej żony dla następcy tronu*] Krolowi łwemu niedopusćili *StryjKron* 386 (*Linde s.v. pływać*).]

a. *W funkcji rzeczownika (1)*: Toruniánie niech nie przeľzkadzaią/ áni áreľtuią/ áni zátrzymawaią pływaiących [*navigantes JanStat* 972] *SarnStat* 918.

2. *Unoszacy się na powierzchni lub pod powierzchnią wody (lub innego płynu) [po czym] (13)*: *FalZioł* V 4; Ieľli theż tám [*w moczu*] widzą łye iákoby nići pływaiące/ známię ieľt śmiertelne. *SienLek* 26; Thedy on człowiek włthawłzy ráno/ y vyżrzál on kloc pływaiący po morzu/ y wywiodł ij ná brzeg *HistRzym* 121.

plywajacy na czym (6): Czo ziarnka na vrinie pływaiące znamionuią *FalZioł* I 8v, I 8v. *Cf Wyrażenie*.

plywajacy w czym (4): NAľienie w vrinie na dne pływaiące, znamionuie skutek cieľefny *FalZioł* V 11v, V 10v, 11 [2 r.].

Wyrażenie: »na wierzchu ([czego]) pływajác(y)« (4): day [*mieszanie*] wrzeć v ognia [...] aż vyzrzyľz tľuľtoć na wierzchu pływaiącz *FalZioł* II 23v, V 5v, 8; ludzie barzo tľuľto iadaiáci miewaią zgage która pochodzi z zapalenia tľuľthoći na wierzchu abo w czelufciach żoľádkowoych pływaiącey. *GlabGad* E7v.

3. *Nurzajacy się, kąpiący się; przen [w czym] (2)*: chociaý widziľz łtany ludzkie w przeľożeńľtwiech y w inych fortunach pływaiące/ nic łie ty tym nie obruľzay *RejPos* 281v.

Wyrażenie: »pływajacy we krwi« (1): widzę [...] Koronę Polľką pływaiącą we krwi łwoiéy domowéy. *OrzQuin* Zv.

4. *Wyrażenie*: »oczy we łzach pływające« = *oczy łzawiaće (1)*: Oczy czýrwone y też we łzach pływaiące znamionuie łwá wolá, pychę, okrucieľstwo *GlabGad* N7.

Synonimy: **1.** *pławny*; **a.** *żeglujacy*.

Cf PLYWAĆ